

mystieke wijze en ziel te gaan

de Schrift toch eer van de ziel, est, moet toch afstandig voort- erd. Immers, de in de heerlijk- it niet van hun s zegt dan ook s: „Heden zult (Luc. 23:43), Jacob leven; od Isaïks en de od der dooden (1:32). Ofschoon ggen, leven zij aligden in den an hetgeen op moeten wij met voorzichtig zijn, p een verkeerd is toch niet te deze conclusie l. Dogmatiek li- onden te zijn en bonden worden at ook gebruikt et bij ons ver- ruiloft —; het an ook „losma- im 4:6 wordt fstandige naam- d. De gedachte, onbonden wor-

et altaar roepen l. l ook gesproken a hemel doen, matiek het vol-

orm van ruimte- niet zonder alle Vel zegt Jezus, nd werken kan, e zaligheid dik- ten voorgesteld, eenmin als het van Zijn schep- tijd werkt, Job, op aarde had en hemel plaats; evenmin sluit sloofigen rusten ienen in Zijnen f, maar daarom andere werken slijk. Die in den us, Phil. 1:23, van het Lam, ven en dienen, uwens, als zij tus, de engelen, aarmede vanzelf en van wil, ne- stigd in liefde.“ (blz. 710.)

etuingenissen der andsche Geloofs- Nederlandsche al degenen, die t de aarde ver- zd en vereenigd in hetwelk zij

kerk bevonden, assa, die geheel zóó zwaar op raad voorstelde, of hem toe te neerlegde om te-velden. us prediking is it den geestelijk erk. Hij was de en op 's Heeren d van Londen getal kerkgebou- digheid met de s oude city was bezochte kathe- aren gericht op de in het gebed eere te winnen. ar stichting van en spot, die hij en noemden het uren, schriken laardoor des te om een „groot oor zijn gehoor“ i verzekerd, dat m. schied. e manslidmaten-

Hier is de leer van de dichotomie wel zeer duidelijk.

Even duidelijk is de belijdenis van Zondag 22, dat „de ziel na dit leven van stonde aan tot Christus, haar Hoofd, zal opgenomen worden“. Ook hier is de belijdenis niet anders te verklaren dan op dichotomisch standpunt. Van ouds beriepen men zich bij de leer van den Catechismus op Luc. 16:22, Luc. 23:44 en op Phil. 1:21 tot 23.

Terloops wijzen wij nog op hetgeen wij reeds eerder zeiden in verband met hetgeen wij lezen in den 1en brief aan de Corinthiërs. Wij citeerden reeds herhaaldelijk den commentaar van Prof. Grosheide op 1 Corinthe. Wij willen daarop dus niet uitvoerig ingaan. Slechts wijzen wij er op dat aan den brief aan de Corinthiërs het woord „pneuma“, het „ik“, de persoonlijkheid aanduidt, terwijl „psuche“ het leven is, in tegenstelling met den dood en dat tegelijkertijd het betoog in 1 Cor. 15 uitgaat van de gedachte dat niet slechts de ziel, maar ook het lichaam vrucht ontvangt van de opstanding van Christus.

Ten slotte willen wij er nog aan herinneren dat door de Gereformeerde dogmatici en psychologen steeds de ziel als een substantie is beschouwd. Ook daarvoor gaven wij in het voorgaande reeds meer dan één uitspraak. Hier wijzen wij nog op een paar woorden van hen die zich over deze materie uitspreken. In de eerste plaats drukken wij hier af het woord van Bavinck:

„In zekeren zin is de Schrift dus zeer zeker dualistisch, n.l. in dezen zin, dat de mensch niet uit een enkele, maar uit twee onderscheiden substantiën gevormd is. Zoo staat zij dus lijnrecht tegenover het materialisme aan de eene en tegenover het spiritualisme aan de andere zijde. Tegen het materialisme, want de mensch is naar zijn lichaam wel aardsch uit de aarde, maar het stof heeft zich niet geleidelijk, in den weg van evolutie, tot een lichaam ontwikkeld, en heeft nog veel minder door voortgezette en verfijnde stofwisseling de ziel en het zieleleven voorgebracht. De ziel is geen secretie van de hersens, zooals de gal dat is van de lever en de urine van de nieren. Trouwens wie geloof dat tegenwoordig nog? Enkele tientallen jaren geleden was deze leer in de mode, maar thans heeft ze in wetenschappelijke kringen haar gezag verloren. De pogingen, die er aangewend werden, om het zieleleven mechanisch-chemisch uit verbinding en scheiding van atomen te verklaren, worden tegenwoordig door nagenoeg alle deskundigen als niet geslaagd beschouwd. Men is tot de erkenning gekomen, dat het psychische leven een oorspronkelijk en zelfstandig karakter draagt.“ (Bijbelsche en Religieuze psychologie blz. 19.)

Verder herinneren wij aan hetgeen Geesink schreef in zijn „Van 's Heeren Ordinantien“ omtrent Gen. 2:7:

„Terecht is gezegd, dat wij Genesis 2:7 niet opmerkzaam genoeg kunnen beschouwen, want dat dit een vers van zoo diepen inhoud is, dat zijn uitlegging het niet geheel kan uitputten, en het de grondslag is van alle ware anthropologie en psychologie.

Het leert ons toch, door ons te openbaren het oorspronkelijk ontstaan der mensche- lijke ziel, dat zij, hoe innig ook samenhangend met het lichaam, toch onafhankelijk van dat lichaam ontstaan is; evenals dat lichaam door God is geschapen, en wel uit God ontstaan, maar toch niet uit Hem gecmanoeerd of uitge- vlooid; dat zij niet uit de stof en dus stoffelijk, maar uit den geest, en dus geestelijk is en einde-

der kerk over het verkrijgen van de noodige fond- sen, deden „op de liefelijkste wijze de éénheid en den ijver der broeders blijken“. Zóó gaat het lang niet altijd bij het plannen maken voor een kerkbouw!

„De kerk van Engeland“, zoo sprak Spurgeon, „is ontwaakt. Ik kan niet anders dan gedenken, dat God ook geëerd heeft door ons in deze groote beweging vooraan te doen staan. Van ons voor- beeld is het gezegende vuur langs den grond voortgegaan en heeft een vlam ontstoken, die niet spoedig zal uitgebluscht worden“. Hij beschouwde den bouw en de voltooiing van den Tabernakel als een zaak, die geheel en al voor rekening lag van het Christelijk publiek. „Zij die begeeren het Koninkrijk van Christus te zien uitgebreid in deze wereld van zonde en ongerechtigheid, be- hoeven slechts hun medewerking te verleenen en het huis komt tot stand“. Hartelijk begeerde hij, dat de Nieuw-Parkstraat-kerk de voorhoede van het leger mocht blijven uitmaken.

„Hoe het geld te bekomen? Wij moeten bidden, dat het Gode zal behagen ons dat geld te geven, en dan zullen wij het gewis verkrijgen. Indien wij meer geloof hadden, zouden wij het reeds lang ontvangen hebben; en als deze Tabernakel ge- bouwd is, zullen wij nog geld genoeg krijgen om tien andere te bouwen“. Zulk een geloofs-taal ver- kwikt — en beschaamt!

Te durven aannemen, dat in de enkele predi-

lijk, dat zij is de grond van alle menselijke levensverschijnselen, die in 's menschen ademen zijn aanwezigheid openbaart“. (Dl. II bld. 267.)

De vraag kan gedaan worden of deze opvat- ting van Geesink, waarmee wel in strijd schijnt de uitspraak van een de vorige week door ons genoemde brochure, die haar titel aan Gen. 2:7 ontleent, aan de hand van de huidige exegetische wetenschap nog te handhaven is. Wij hebben Prof. Aalders ten dezen naar zijn meening ge- vraagd. Deze gaf ons verlot mede te deelen, dat zijn meening nog dezelfde is als die, welke hij in zijn boek „De goddelijke openbaring in de eerste drie hoofdstukken van Genesis“ om- trent dezen tekst neerschreef. Aan Gen. 2:7 wijdt Prof. Aalders in zijn boek vier en een halve pagina, veel te veel dus om hier te doen af- drukken. Slechts eene alinea, waar het voor ons bijzonder op aan komt, geven wij hier weer (a.w. pag. 307):

„Wanneer wij het zóó zien, gevoelen wij dat de Christelijke Theologie niet zonder grond in Gen. 2:7 reeds 'n aanduiding heeft gevonden voor het tweezijdig bestaan van den mensch. Zeker, scherp begrensde begripsbepalingen om het wezen van den mensch te omschrijven worden hier niet gegeven. Ook op deze plaats moeten wij het ons weer herinneren dat het scheppings- bericht geen adequate beschrijving van de mach- tige scheppingsfeiten geeft. Maar uit hetgeen ge- zegd wordt treedt toch met genoegzame duidelijk- heid naar voren, dat er in den mensch iets is, waardoor hij geheel aan de materiele wereld verwant is (hij is „stof uit den aardbodem“), doch dat er in hem ook tevens iets is, waardoor hij aan het onstoffelijke verwant is, iets wat rechtstreeks en onmiddellijk uit God zijn oors- prong heeft, en waardoor hij zich geheel en al van de dieren onderscheidt. Wij kunnen dat — al verliezen wij niet uit het oog dat deze uit- drukkingen zelve ons hier niet geboden wor- den — aanduiden als 's menschen stoffelijk en geestelijk bestaan, of eenvoudiger nog als zijn lichaam en ziel“.

Wij meenen dat de uitspraken van de genoem- den omtrent hetgeen de Schrift leert inzake de ziel als substantie niet onduidelijk zijn. Zij stem- men trouwens geheel overeen met hetgeen onze belijdenis zegt.

En de taal der Schrift zelve is naar wij meenen niet voor tweeërlei uitlegging vatbaar.

Wij zien ons dan ook genoodzaakt te hand- haven de leer van het substantieel bestaan van de ziel.

In hoeverre het nu beter is deze „onsterfe- lijke ziel“, „ziel“ dan wel „geest“ te noemen is een kwestie van nader onderzoek.

Maar tegenover hen die het bestaan van de ziel als een ding, als een zelfstandigheid meenden te moeten ontkennen, achten wij ons geroepen de leer van het substantieel bestaan der ziel te verdedigen. Wij meenden dat te kunnen doen op grond van de Schrift en in overeenstemming met de Gerefor- meerde belijdenisschriften.

J. W.

Naschrift. Een tweetal correspondenten meenden mij opmerkzaam te moeten maken op het feit dat ik in het nummer van 16 Juni het tweede citaat uit de brochure van den heer Janse onjuist had gebruikt.

Het is mogelijk dat ik mij in de bedoeling van den heer Janse heb vergist, maar dan staat er toch in het citaat iets anders dan de bedoeling is. Immers, het citaat geeft de suggestie dat daar waar men de ziel rekent tot het lagere leven, dit geschiedde met een beroep op de Schrift, waar de Schrift spreekt van „vleesch“ en „geest“.

king van het Woord Gods zulk een kracht schuilt, dat zij week aan week duizenden bij duizenden kan samenbrengen — en dat in een goddeloos stadsdistrict! — is een heroïeke belijdenis van het Evangelie als een kracht Gods.

Van de 62 mededingende architecten kreeg het plan van den heer Pocock de voorkeur. De heer Higgs, een van Spurgeons geestelijke kinderen, werd de bouwmeester. De eerste steenlegging had plaats op 16 Augustus 1857; 3000 personen waren er bij tegenwoordig. Onder den steen werden gelegd: de Bijbel, de Baptistische geloofs- belijdenis en het Gezangboek.²⁾ „Het Woord Gods is het fundament onzer kerk. Dit is onze stan- daard en wij weten van geen anderen“.

Ofschoon de naam Tabernakel in Engeland en ook in Amerika een meer gebruikelijke benaming is, verklaart Spurgeon, dat voor hem daarin een godsdienstige leerstelling ligt opge- sloten. „Wij zijn hier op aarde niet in den Tem- pel-staat, maar gaan nu nog door den Taber- nakel-staat. Wij gelooven vast in de werkelijke en persoonlijke regeering van onzen Heer Jezus Christus, dien wij met eerbied verwachten. Hier hebben wij den Koning, den Goddelijken Salomo, niet persoonlijk in ons midden; totdat Hij komt zullen wij het een Tabernakel noemen“.

2) „De Bijbel is der geloovigen gezangboek. Laat ons méér zingen en minder klagen“. C. H. Sp. Davids Gouden Alphabeth.

Als voorbeeld daarvan wordt nu alleen Rom 8:1 aangehaald. Maar de Schrift gebruikt telkenmale de woorden vleesch en geest ook in geheel anderen zin als in Rom. 8:1. Daarop wilde ik wijzen. En op die andere teksten beroepen zij zich, die zich op schriftuurlijken grond meenen te moeten stellen op het door den heer Janse veroordeeld standpunt. Dat was de zin van mijn opmerking en ik meen dezen zin te moeten handhaven. Ook al weet ik dan wel dat de heer Janse óók over „geest“ spreekt in anderen zin als hier in dit verband, — handelend over de tegenstelling „geest“ en „vleesch“ deed hij dat niet, ofschoon hij klaarblijkelijk iemand aan- viel en bestreed; en dat achte ik fout te zijn.

J. W.

VAKWETENSCHAP EN PRAKTIJK

Bijbel en Natuur.

IV.

Op dezelfde plaatsen als de voorvigen, dus aan den tak van het vorige jaar, ontwikkelen zich in den voorzomer de vroege vijgen. Ze worden dikwijls beschouwd als verder gerijpte voorvigen, maar zijn in hun oorspronkelijken naam er van onderscheiden. Ook Tschirch en Ravasini komen op grond van uitgebreide onderzoekingen aan meer dan 20.000 bloeiwijzen tot de conclusie, dat het een tweede generatie is.⁶⁾ Van deze vroege vijgen is sprake in Hosea 9:10: „... als een vroege vijg aan den vijgeboom in zijn eerstelingentijd...“ (vert. Ridderbos).⁷⁾ Omstreeks eind Mei, begin Juni zijn ze rijp en worden om hun bijzondere saprijkheid gaarne gegeten. Ze zijn echter niet duurzaam. Zeer levendig is de tekening, die Jesaja geeft van hun verleidelijkheid: „... een vroege vijg voor den oogst, die men ziet en, zóó uit de hand, gulzig op- eet“ (Jes. 28:4, vert. Ridderbos).⁸⁾

De loten, die in het vroege voorjaar zich be- gonnen te ontwikkelen, zijn inmiddels uit gaan groeien en gaan nu ook vrucht dragen. Zij leve- ren dus de derde generatie der vruchten en tevens de beste. Het zijn de late vijgen. Wanneer zij rijp zijn, in Augustus, begint de vijgenoogst. Dit is dan tevens het begin van den vruchtenoogst. Eerst vijgen, dan olijven en ten slotte de wijnoogst. Dan is het eind October geworden. De regentijd is in- middels begonnen en in November wordt de ar- beid op het land weer aangevangen. Het oogsten der vijgen moet met overleg gebeuren, want als ze rijp zijn, vallen ze gemakkelijk af: „indien ze geschud worden, vallen ze dien op den mond, die ze eten wil“ (Nah. 3:12). Ze zijn evenals de vroege vijgen saprijk en buitengewoon zoet. Een rijpe vijg bevat plm. 60 pct. druivensuiker. Daarom worden ze ook veel versch gegeten. Zoo ziet Jere- mia ze, in vijgenkorven, de manden, die bij het plukken gebruikt worden (Jer. 24:1 v.v.). De late vijgen kunnen echter ook bewaard worden, wat ze voor hebben op de vroege vijgen. Daartoe wor- den ze gedroogd en tot klompen samengeperst. Abigail zendt om Davids toorn te bezweren onder meer „honderd klompen vijgen“ (1 Sam. 25:12), terwijl de stammen bij de kroning van David tot koning over gansch Israël „stukken vijgen“ mede- brengen (1 Kron. 12:40).

6) Tschirch und Ravasini, „Die Urfeige und ihre Bezie- hungen zum Caprificus und der weiblichen Kulturfeige“. Archiv der Pharmacie — Bd. 249 (1911).

7) Dr J. Ridderbos, De Kleine Profeten I (Korte Verkl.), blz. 94.

8) Idem, Jesaja I (Korte Verkl.), blz. 169.

De bouw werd aangevangen in het vaste geloof, dat de benodigde gelden (f372.000) betaald zou- den zijn nog vóór de Tabernakel werd geopend. „Wij mogen een krachtig beroep doen op alge- meene medewerking, omdat wij dezen Tabernakel niet gaan bouwen als een nest voor ons zelve, wij moeten een zendingskerk zijn en niet rusten voordat heel ons land, waarvan sommige deelen even duister zijn als Indië, het licht des Evan- gelies hebben ontvangen.“

In alles blijkt, hoe deze bouw een zaak is van groot geloof en vurig gebed. Kort nadat de werk- zaamheden begonnen waren, ging Spurgeon met den Secretaris van het Comité naar het terrein. Te midden van steenen, kalk en steigerpalen knielden zij tweeën neer en baden om 's Heeren zegen op de gansche onderneming, en dat de bouw voorspoedig en zonder ongelukken mocht worden voltooid. De Heere heeft dit gebed ver- hoord. Door middel van prediking, spreken en lezingen te houden werd een zeer groot deel van het benodigd geld gecollecteerd. Al de Christe- lijke kerken hebben haar aandeel er voor geof- ferd. Schier van alle cinden der aarde zijn gaven ingekomen. Meer dan een millioen menschen heb- ben tot den bouw van den Tabernakel, voorna- melijk in kleine sommen, bijgedragen.

J. P. T.